

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ТА ПРОВЕДЕННЯ ВІДКРИТОГО ЗАНЯТТЯ

Основні завдання сучасного заняття:

- ✓ забезпечити здобувачів освіти, глибокими і міцними знаннями, навичками і вмінням;
- ✓ формувати у здобувачів освіти професійну майстерність;
- ✓ підвищувати виховний аспект навчання;
- ✓ посилювати розвиток розумових здібностей;
- ✓ формувати у здобувачів освіти самостійність, активність, творчу ініціативу, вміння творчо вирішувати будь-які проблемні питання, які можуть зустрітися у житті, на підприємстві;
- ✓ виробляти вміння самостійно вчитися, набувати і поглиблювати знання, оволодівати навичками та використовувати їх на практиці;
- ✓ формувати у здобувачів освіти позитивні мотиви навчання, потребу в розширенні знань, позитивному ставленні до праці.

Відкриті заняття проводяться з метою впровадження новітніх педагогічних технологій, удосконалення педагогічної майстерності викладачів, обміну досвідом роботи з колегами та здійснення взаємоконтролю і взаємонавчання однією з форм педагогічного контролю, метою якого є виявлення рівня професійної компетенції та педагогічної майстерності викладача з метою подальшого удосконалення викладацької діяльності. Такий контроль базується на трьох основних принципах:

➤ **Систематичність.** Систематичний контроль створює належний порядок у процесі навчання, стимулює мотивацію і викладачів, і слухачів.

➤ **Спонування.** Контроль спонукає викладача не заспокоюватися на досягнутому, а постійно самоудосконалюватися, професійно зростати.

➤ **Всебічність.** Коло критеріїв оцінки педагогічної діяльності викладача дозволяє розглянути цю діяльність у комплексі, виявити, що заслуговує на увагу, може бути розповсюджено, а, з іншого боку, – які саме аспекти потребують подальшого коригування або удосконалення.

Завданням викладача, який готує відкрите заняття, є демонстрація напрацьованої системи організації освітнього процесу, презентація ефективності застосовуваних методів, прийомів, педагогічних знахідок. Для проведення відкритого заняття може використовуватися будь-який вид навчальних занять за

будь-якою формою навчання.

Відкрите заняття виконує ряд функцій, а саме:

➤ *Інформаційну.* З одного боку, з'являється інформація щодо рівня професійної компетентності та педагогічної майстерності викладача, з іншого, – щодо рівня підготовленості здобувачів освіти.

➤ *Діагностуючу.* Виявляються провідні методи і прийоми, що застосовуються викладачем, їх відповідність цілям заняття, врахування специфіки аудиторії; встановлюються причини певних прогалин у знаннях здобувачів освіти.

➤ *Мотивуючу.* Стимулює подальше удосконалення професіоналізму та майстерності викладача і навчальної діяльності здобувачів освіти.

➤ *Прогнозуючу.* Дозволяє розповсюджувати серед колег передовий досвід, окреслювати шляхи зростання педагогічної майстерності викладача.

Викладач, що готує відкриття заняття, повинен:

1. Підібрати тему заняття, тип і метод його проведення, щоб досягти максимального ефекту у виконанні поставленої мети відкритого заняття.

2. Погодити орієнтовний план проведення відкритого заняття з цикловою комісією, педагогічним кабінетом.

3. Розробити і затвердити розгорнутий план відкритого заняття з деталізацією усіх елементів навчальної діяльності викладача і здобувачів освіти. План погоджується головою ЦК, методистом і затверджується заступником директора з навчальної роботи.

4. Створити умови для ефективного проведення заняття, запросити на заняття колег по освітній діяльності, підготувати відповідним чином аудиторію, академічну групу, технічні засоби навчання.

Під час проведення відкритого заняття викладач повинен продемонструвати використання нових педагогічних технологій, нетрадиційні форми проведення занять, зв'язок з майбутньою фаховою діяльністю здобувача освіти, виробництвом, що забезпечує формування у здобувачів освіти професійного світогляду.

Відповідно до методичної мети заняття, викладач вибирає такий навчальний матеріал, який дозволить якнайповніше розкрити ті методи, прийоми і засоби, які складають основу педагогічної майстерності і технології, за якою він працює. Викладач визначає актуальність та практичну значимість теми, повинен

передбачити внутрішньо-предметні та міжпредметні зв'язки, тобто матеріал пов'язати логічно з темами, що раніше або будуть вивчатись у майбутньому. Обирати варто ту з тем даної дисципліни, яка може бути представленою найбільш вигідно.

Відомо, що запорука успіху – чітко сформульована мета.

При підготовці до відкритого заняття викладач повинен використовувати сучасну інформацію, підібрати матеріали з педагогічної, науково-технічної і методичної літератури, застосувати результати відвідин технічних або методичних виставок, вивчити матеріали передового педагогічного досвіду. Така робота виконує інформаційно-накопичувальну функцію. Абсолютно не обов'язково всі матеріали увійдуть до конспекту заняття, але викладач у цьому випадку має значно більше можливостей щодо відбору найважливішого, найкращого, що допоможе зробити заняття цікавим і пізнавальним, дозволить студентам бути в курсі сучасних досягнень.

Проаналізувавши необхідну частину матеріалу програми з дисципліни та провівши систематизацію інформації, отриманої з додаткових джерел, а також, знаючи ОПП спеціальності, кваліфікаційну характеристику важливо знайти місце обраної теми для формування спеціаліста.

Структура заняття розробляється таким чином, щоб вона відображала логічну послідовність етапів навчання, що витікає як із змісту навчального матеріалу, так і з необхідності вирішення певних дидактичних завдань, спрямованих на досягнення поставленої мети. Важливо, щоб структурні елементи заняття були тісно пов'язані між собою. Кожен елемент заняття повинен логічно впливати з попереднього і готувати подальші міркування і дії наступної частини заняття.

Майстерність викладача визначається його вмінням безперервно керувати навчальним процесом на занятті. Тому, розробляючи структуру заняття, слід пам'ятати, що вона повинна бути гнучкою, щоб можна було оперативно варіювати наміченими елементами, їх послідовністю, кількістю, часом проведення, залежно від реальних умов, що можуть скластися під час проведення заняття.

Заняття не має бути одноманітним, монотонним. Повинні бути динаміка, розвиток, зростання, зміна. Все, що робить заняття яскравим, насиченим, цікавим. Але не слід і перенавантажувати його великою кількістю елементів, тобто вносити

різноманітність заради різноманітності.

Хотілося б зробити особливий наголос на те, що засвоєння знань – це результат навчання, тобто діяльності здобувачів освіти. Тому, плануючи свою діяльність на занятті, не слід забувати продумати, що робитимуть здобувачі освіти в конкретний момент заняття. Це дуже важливо для досягнення поставленої мети.

Розглядаючи технологію як сукупність і послідовність методів і процесів перетворення вихідних матеріалів, що дозволяють одержати продукцію з заданими параметрами, можна застосовувати такі новітні активні педагогічні технології:

- діалогічні технології;
- технології групової організації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти;
- проєктні технології;
- кейс-технологія;
- ігрові технології навчання;
- тренінгові технології.

Зараз існує безліч інноваційних, інтерактивних методів, які описані у багатьох педагогічних джерелах. Тут запропонуємо декілька ідей, які виведуть заняття за рамки традиційності:

- зміна часових рамок – нерегламентоване заняття;
- місце проведення заняття – не лише аудиторія, але і підприємство, музей;
- використання матеріалу, що виходить за рамки програми, поглиблений проблемний розгляд узяті теми;
- організація колективної, групової, парної діяльності у поєднанні з індивідуальною творчістю, як здобувачів освіти, так і самого викладача;
- можливість залучення «гостей заняття» із їх виступами (людей різних професій чи викладачів інших дисциплін для забезпечення міждисциплінарних зв'язків);
 - створення стану емоційного підйому здобувачів освіти, ситуації успіху для кожного здобувача освіти.

Методику нестандартних занять не можна скопіювати. У кожному конкретному педагогічному випадку вона буде специфічна. Це поєднання традиційного та інноваційного дуже важливе і залежить від змісту навчання і від дидактичного завдання.

Дидактичні матеріали, що розробляються викладачем, повинні відповідати таким принципам: доступності, самостійної діяльності, індивідуальної спрямованості, наочності і моделювання, пізнавальної мотивації, проблемності, доцільності та оптимальності.

Розвиток засобів навчання визначається загальним розвитком навчальної техніки. Поява інтерактивних дошок, мультимедійних проєкторів, комп'ютерної техніки, новітніх засобів відтворення цифрових носіїв, розвиток мережі Інтернет в освітніх установах сильно змінило і вимоги до розробки засобів навчання.

Використання мультимедійної презентації дасть очікуваний результат, якщо при її створенні дотримуватись певних вимог, які тезово можна подати таким чином.

Вимоги до слайдів:

- Вигляд слайду має бути естетичним, привабливим, цікавим.

Вимоги до викладу змісту матеріалу:

- кожен слайд – одна думка;
- текст – ключові слова і фрази;
- один слайд – одне ключове поняття;
- теоретичний матеріал – тези, схеми;
- числові дані – таблиці і діаграми;
- графіка та відеоматеріал;
- грамотність і логічність.

Вимоги до ефектів анімацій:

- демонстрація ключового пункту в потрібний момент;
- поетапне відкривання вмісту слайда;
- мінімум використання ефектів обертання;
- доцільна швидкість ефекту;
- звуко- та відеоефекти.

Основне, чого слід дотримуватись при проведенні відкритого заняття:

- ✓ поясніть здобувачам освіти мету, завдання заняття;
- ✓ коли пояснюєте новий матеріал – вичленити проблеми, пропонуйте здобувачам освіти вирішувати їх самостійно;
- ✓ не спішіть виправляти помилки здобувачів освіти, краще, якщо це зробить він сам або його колеги;

- ✓ намагайтеся організувати самостійну роботу здобувачів освіти, пропонуйте їм більше писати, розв'язувати;
- ✓ на занятті кожен здобувач освіти має бути задіяний, до кожного шукайте індивідуальний підхід;
- ✓ під час використання технічних засобів навчання, комп'ютерної техніки, наочності не марнуйте час, намагайтеся використовувати засоби навчання ефективно;
- ✓ під час організації самостійної роботи, усних відповідей не квапте здобувачів освіти;
- ✓ використовуйте всі наявні можливості для реалізації принципів розвивального навчання;
- ✓ звертайте увагу на виховні аспекти заняття: працездатність, бережливість, зібраність;
- ✓ домашнє завдання потрібно давати з поясненням, до дзвінка. Не затримуйте здобувачів освіти після дзвоника.

Не забувайте про:

- ✓ створення психологічно комфортної атмосфери взаємодії зі здобувачами освіти, атмосфери співробітництва та спільного міркування;
- ✓ дотримання викладачем педагогічного такту, вияв уважного, позитивного ставлення до здобувачів освіти;
- ✓ науковість та інформативність викладання, застосування сучасних наукових методів.;
- ✓ доказовість, аргументованість викладу основних положень;
- ✓ логічність, послідовність, системність висвітлення змісту навчальної інформації;
- ✓ доступність, ясність, чіткість пояснення, інтерпретації наукових положень;
- ✓ внесення у зміст актуальних соціальних, моральних проблем, інформації, важливої для професійної діяльності, особистісного розвитку здобувачів освіти;
- ✓ активізацію мислення здобувачів освіти, опори на їхній життєвий досвід;
- ✓ емоційність викладу навчального матеріалу;

✓ застосування аудіовізуальних засобів, дидактичних матеріалів.

Хотілося б звернути увагу, що важливим фактором при проведенні відкритого заняття є особистість викладача.

Позитивні аспекти заняття будуть підсилені, а слабкі зменшені за умови, якщо викладач:

- взаємодіє, спілкується зі здобувачів освіти як рівноправними учасниками спільної освітньої діяльності;
- стимулює активність здобувачів освіти, розвиток їхнього критичного, творчого мислення постановкою проблемних питань, залученням їх до дискусії, діалогу, висловлювання власних міркувань;
- контролює увагу здобувачів освіти, спонукає їх до стеження за власною думкою;
- не критикує судження слухачів, а лише здійснює відгук на їхні міркування, спирається на них під час викладу змісту;
- висловлює власні погляди, виявляє своє захоплення відповідною темою, галуззю науки;
- постійно здійснює зворотний зв'язок, стежить за динамікою емоцій здобувачів освіти, перевіряє рівень розуміння, осмислення ними навчальної інформації.